

RP 323/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om vissa krav på asbestsanering

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om vissa krav på asbestsanering. Syftet med propositionen är att det väsentliga innehållet i regleringen av asbestsanering som för närvarande finns i ett statsrådsbeslut lyfts upp till lagnivå på det sätt som grundlagen kräver och att regleringen uppdateras. I lagen tas också in bestämmelser om den behörighet som krävs av asbestsanerare. Dess-

utom föreslås att det inrättas register över beviljade tillstånd för asbestsanering och behöriga asbestsanerare.

Det allmänna syftet med propositionen är att förbättra säkerheten i asbestsanering genom att regleringen görs klarare.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2016.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis	3
2.2 Den internationella utvecklingen	4
2.2.1 Den internationella arbetsorganisationen ILO och den Europeiska unionen ...	4
2.2.2 Regleringen av asbestsanering i vissa medlemsstater i Europeiska unionen ...	5
2.3 Bedömning av nuläget	5
2.4 Alternativ	6
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	6
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	7
4.1 Ekonomiska konsekvenser	7
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	8
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	9
DETALJMOTIVERING	11
1 LAGFÖRSLAG	11
2 IKRAFTTRÄDANDE	18
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	18
LAGFÖRSLAG	20
Lag om vissa krav på asbestsanering	20

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Asbest är den allmänna benämningen på vissa silikatmineraler i fibrös form. Olika typer av asbest är aktinolit, krysotil, antofyllit, amosit, krokidolit och tremolit. I Finland har också erionit klassificerats som asbest i lagstiftningen och den är ett fibröst silikatmineral med hälsoeffekter som påminner om asbest.

Asbest förekommer som ren asbest och som bunden till eller blandad med andra ämnen. Asbest har allmänt använts i byggnadsmaterial på grund av fibrernas goda värmeisoleringsförmåga, draghållfasthet, kemiska beständighet och andra goda egenskaper. I Finland har asbest använts i byggnadsmaterial under åren 1922-1992. Asbest användes synnerligen rikligt under 1960- och 1970-talen. På 1980-talet gjordes bedömningen att en tredjedel av byggnadsbeståndet innehöll asbest. Asbest har använts i husbyggnader och fartygskonstruktioner samt i värmekraftverk, bland annat i rörisoleringar, sprutisolering, spackel, fästmassa, målarfärg, lim, byggnadsskivor, ventilationskanaler, plastmattor, fogmassa, kakel, vinylplattor, brandskyddsisoleringar, dörrar, i synnerhet i branddörrar, pluggmassa, samt i material till yttertak och fasader. Dessutom har asbest använts till exempel på friktionsbelägg och i packningarna på fordonsbromsar. Vid nybyggen är asbest inget problem på grund av förbudet mot användningen av asbest. I det gamla byggnadsbeståndet förekommer dock asbest, så man måste förbereda sig på olägenheter till följd av asbest i samband med ombyggnadsarbeten, reparation eller rivning av fastigheter. Då material som innehåller asbest stöts, gnids eller bearbetas, kan asbestfibrer frigöras i luften.

Alla typer av asbest är farliga för hälsan. Asbestfibrerna kan följa med inandningsluften till lungorna eller andra ställen i kroppen där de kan orsaka asbestos eller sätta igång en process som leder till lungcancer eller till cancer i lungsäcken eller i bukhålan (mesoteliom). Asbestfibrerna är inte biologiskt lösliga och försvinner därmed inte ur kroppen med hjälp av kroppens normala skyddsme-

kanismer. Det kan dröja flera år och till och med årtionden från det att man exponerats för asbest till dess att de första sjukdomssymtomen uppträder. Det finns ingen säker minimivå för exponering. Ju längre tid man har exponerats, desto större är risken att insjukna. Okunskapen om den verkliga faran med asbestdamm som sjukdomsalstrare var ännu fram till mitten av 1970-talet allmän. Fram till dess ansågs asbestdamm vara som vilket damm som helst. På 1960-talet talades om att avvärja faran för dammlunga. I början av det följande årtiondet började man tala om asbestens cancerframkallande egenskaper i en större utsträckning. En tydlig förändring i mängden information om asbest och inställningen till asbest skedde under den senare hälften av 1970-talet. Inställningen till asbest i lagstiftningen har gradvis blivit strängare, vilket innebar att sprutning av asbest förbjöds i Finland år 1977. Asbestsanering blev tillståndspliktig från och med år 1988. Tillverkning och användning av produkter som innehåller asbest är med vissa undantag förbjudna sedan år 1994. Kommunförbundet meddelade sina första anvisningar om hur asbest ska behandlas på avstjälningsplatserna under den första hälften av 1990-talet. I anvisningarna fordrades att asbesten skulle placeras på en för den anvisad plats på avstjälningsplatsen och täckas över.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Enligt statsrådets beslut om asbestarbete (1380/1994) får asbestsanering endast utföras av sådana arbetsgivare eller ensamföretagare som bemyndigats för detta av arbetarskyddsmyndigheten. För asbestsanering krävs bemyndigande sedan den 1 september 1988.

Enligt 16 § i statsrådets beslut (1380/1994) ska arbetarskyddsmyndigheten bemyndiga sökanden om följande villkor uppfylls:

1) arbetarskyddsmyndigheten har konstaterat att sökanden är kompetent att utföra sådant arbete i enlighet med bestämmelserna, 2) arbetsledarna, arbetstagarna och ensamfö-

retagarna har fått utbildning för asbestsanering eller har avlagt en lämplig del av en yrkesexamen som ger kompetens för sådant arbete, 3) arbetsledarna, arbetstagarna och ensamföretagarna har undergått en tillbörlig undersökning av hälsotillståndet och de av läkare i fråga om hälsotillståndet konstaterats vara lämpade för detta arbete samt 4) sökanden har tillgång till lämpliga anordningar och övrig utrustning. Arbetarskyddsstyrelsens beslut om godkännbara metoder och anordningar i asbestrivningsarbete (231/1990) är fortfarande i kraft.

Arbetarskyddsmyndighetens prövning är bunden. Bemyndigandet måste ges om de angivna villkoren för beviljande av tillståndet uppfylls. Också genom användningen av begreppet bemyndigande har man velat betona att det inte är fråga om ett tillstånd som beviljas enligt prövning. Hittills har omkring 300 arbetsgivare eller ensamföretagare bemyndigats. En del av bemyndigandena har enbart gällt rivning av fasader.

Enligt statsrådets beslut kan ministeriet på framställning av den behöriga arbetarskyddsmyndigheten återkalla ett bemyndigande om den bemyndigade bryter mot villkoren i bemyndigandet eller mot lagar, förordningar eller myndigheternas föreskrifter om förebyggande av de risker som asbestdamm medför eller ifall den verksamhet som kräver bemyndigande konstateras vara avslutad eller de stadganden eller bestämmelser som gäller villkoren för bemyndigandet väsentligt ändras. Endast några bemyndiganden har återkallats under de senaste åren. Motiveringen har vanligen varit en väsentlig försummelse av bestämmelserna som gäller arbetsmetoder, behörighetsvillkor och undersökningar av hälsotillståndet. Enligt statsrådets beslut behövs ett bemyndigande inte i sådant arbete utomhus där tak- eller väggplattor av asbestcement avlägsnas hela eller i arbete där den totala arbetstid som behövs för rivningsarbetet inte överskrider ett timverke.

Numera ges bemyndigandet av det ansvarsområde för arbetarskyddsuppgifter vid regionförvaltningsverket som är regionalt behörigt. Bemyndigandet gäller dock i hela landet. Inom arbetarskyddsförvaltningen finns inget register över bemyndiganden där

man kan kontrollera bemyndigandet och om det är i kraft.

Av arbetsledare, arbetstagare och ensamföretagare som utför asbestsanering har sedan ingången av år 2011 krävts avläggande av en yrkesexamen som ger kompetens för sådant arbete eller en lämplig del av en sådan yrkesexamen. I praktiken har kravet inneburit avläggande av den frivilliga delexamen i asbestarbeten som ingår i yrkesexamen i husbyggnad. Före ändringen som nämns ovan krävdes av dem som utförde asbestsanering att de fått utbildning i asbestsanering och att det i utbildningen ingått delar om asbestens egenskaper och dess inverkan på hälsan, behövliga skyddsåtgärder samt rivningsteknik. Dessutom krävdes att utbildningen innehöll grundliga praktiska rivningsarbetsövningar. Det var dock i praktiken svårt att övervaka utbildningens innehåll. Därför ansågs det ändamålsenligt att för styrkande av kompetens övergå från att kräva en fastställd utbildning till avläggande av yrkesexamen. Arbetsledare, arbetstagare och ensamföretagare som har en utbildning i asbestsanering som anskaffats före den 1 januari 2011 får fortsättningsvis utföra asbestsaneringar. Antalet kompetenta asbestsanerare känner man inte med säkerhet till. De uppskattas vara omkring 1 500-2 000. Det finns inget register som kan verifiera det exakta antalet.

2.2 Den internationella utvecklingen

2.2.1 Den internationella arbetsorganisationen ILO och den Europeiska unionen

Den internationella arbetsorganisationens allmänna konferens, internationella arbetskonferensen, antog år 1986 konvention nr 162 om säkerhet vid användandet av asbest samt rekommendation nr 172 som hör samman med konventionen. Genom bestämmelserna i konventionen strävade man efter att påverka den nationella lagstiftningen och andra bestämmelser i medlemsländerna för att begränsa användningen av asbest. Finland ratificerade konventionen år 1988. Konventionen trädde internationellt i kraft år 1989.

Rådet har utfärdat direktiv 83/477/EEG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet. I Finland har direkti-

vet huvudsakligen genomförts genom statsrådets beslut om asbestarbete och genom statsrådets förordning om ändring av statsrådets beslut (318/2006). Europaparlamentet och rådet har utfärdat en kodifierad version av direktivet om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet (2009/148/EG).

Enligt artikel 15 i direktivet ska företagen innan rivningsarbete eller asbestsanering påbörjas, förete bevis för att de är kvalificerade inom detta område. Dessa bevis ska ha utfärdats i enlighet med nationell lagstiftning och praxis.

2.2.2 Regleringen av asbestsanering i vissa medlemsstater i Europeiska unionen

I den Europeiska unionens medlemsstater regleras asbestsanering noggrant. I de flesta länderna krävs ett föregående tillstånd eller godkännande för asbestsanering. För att få tillstånd för asbestsanering krävs till exempel i Belgien, Österrike, Grekland, Cypern, Polen, Frankrike, Sverige, Tyskland, Slovakien, Slovenien och Förenade kungariket uppvisande av liknande färdigheter som för bemyndigande för asbestsanering i Finland. Oftast beviljas tillståndet för viss tid, som kan variera från ett år (Cypern) till högst tio år (Polen). I en del länder beviljas tillståndet skilt för varje arbetsställe (Bulgarien, Slovenien). Även tillstånd som gäller tills vidare kan beviljas (Slovakien).

Då det av ett företag som utför asbestsanering inte krävs något föregående tillstånd eller godkännande, ska en anmälan om att rivningsarbetet har inletts göras till de behöriga myndigheterna. Länder där asbestsanering kan utföras på basis av en anmälan är till exempel de baltiska länderna, Danmark, Spanien och Irland. Till anmälan ska det vanligen fogas en utredning, på basis av vilken myndigheten kan säkerställa att arbetet utförs på ett säkert sätt. Om utredningen inte är tillräcklig kan myndigheten avbryta arbetet.

2.3 Bedömning av nuläget

Enligt det gällande statsrådsbeslutet får asbestsanering endast utföras av sådana arbetsgivare eller ensamföretagare som bemyndi-

gats för detta av arbetarskyddsmyndigheten. Om förfarandet vid bemyndiganden bestäms genom statsrådsbeslut. Enligt Finlands grundlag (731/1999) ska individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Till följd av detta måste de bestämmelser som för närvarande regleras genom statsrådsbeslut som sig bör överföras till lagnivå. Det är befogat att föreskriva om tillstånd för asbestsanering i stället för bemyndigande. Det finns inget register över bemyndiganden där man lätt kan kontrollera bemyndigandet eller om det är i kraft. Detta kan anses som ett missförhållande. Vid regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet har förfaringssättet vid behandlingen av ansökningar som gäller bemyndiganden varit mycket likartade, men några skillnader har förekommit när det gäller hurdana utredningar som krävs av sökanden för bemyndigandet. För att tillståndsförfarandet ska förenhetligas är det behövligt att överväga en koncentrerad tillståndsmyndighetens uppgifter till ett ansvarsområde för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket.

Asbestsanering är ett arbete som förutsätter yrkeskunnande. Med tanke på hur farlig asbest är, är det synnerligen viktigt att asbestsanering som orsakar asbestdamm endast utförs av arbetstagare som är kompetenta för detta. Enligt det gällande statsrådsbeslutet ska den som utför rivningsarbete ha avlagt yrkesexamen eller en lämplig del av en sådan examen, men också utbildning i enlighet med tidigare bestämmelser ger fortfarande kompetens. Kravet på avläggande av yrkesexamen eller en lämplig del av en sådan examen behövs fortfarande. På så sätt utförs asbestsaneringen av arbetstagare som behärskar säker asbestsanering. De tidigare villkoren som gällde utbildning i asbestsanering gjorde det däremot möjligt för personer som genom sin utbildning inte fått tillräckliga färdigheter i säker asbestsanering att arbeta med asbestsanering. Nivån på utbildningen har tidigare varierat. Det finns inget enhetligt register över dem som slutfört den utbildning som tidigare krävdes eller över dem som avlagt den yrkesexamen som numera krävs. Ett sådant register behövs för verifiering av behörigheten och tillsynen.

2.4 Alternativ

Kraven i grundlagen inverkar betydligt på bestämmelserna om asbestsaneringens tillståndspliktighet. Det centrala innehållet i tillståndet ska utfärdas genom lag. Vid beredningen av de föreslagna bestämmelserna har man förutom arbetarskyddslagstiftningen även granskat lagstiftningen om markanvändning och byggande, avfallslagstiftningen och övrig lagstiftning om säkerhet. Syftet är att de rättsnormer som ska tillämpas ska bilda en så konsekvent helhet som möjligt.

Bestämmelser om användningen av asbest finns, förutom i arbetarskyddslagstiftningen, direkt eller indirekt åtminstone i kemikalielagstiftningen, lagstiftningen om markanvändning och byggande och avfallslagstiftningen. I alternativen måste man också beakta kraven inom sjöfarten för arbete på fartyg. Med tanke på den allmänna byggnadssäkerheten skulle tillståndspliktigheten för asbestsanering kunna slås ihop med systemet för bygglov.

Förfarandet med bemyndiganden för asbestsanering har av hävd hört till arbetarskyddsmyndighetens uppgifter med stöd av arbetarskyddslagstiftningen. Det bemyndigande som krävs av verksamhetsutövaren baserar sig i princip på direktivet om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet. Att asbestsaneringstillståndet också i fortsättningen handläggs av arbetarskyddsmyndigheten anses vara ett bättre alternativ än bygglovsförfarandet. Arbetarskyddslagen är den allmänna lagen för arbetarskydd och den innehåller minimikrav för allt arbete. I den föreskrivs inte allmänt om tillstånd eller övrigt förfarande, som i praktiken används för att iaktta villkoren. Bestämmelser om förfarande vid enskilda olägenheter passar inte så bra in vare sig i arbetarskyddslagen eller i den allmänna lagen om arbetarskyddsmyndighetens tillsynsförfarande. Därför har stiftandet av en skild lag ansetts vara ett ändamålsenligare och tydligare alternativ.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

En allmän målsättning med propositionen är att förbättra säkerheten vid asbestsanering genom att göra lagstiftningen klarare. Bestämmelser som gäller tillstånd för asbestsanering och asbestsanerarnas behörighet koncentreras till lagen. I lagen tas också bestämmelser om register över tillståndsinnehavarna och över behöriga asbestsanerare med.

Enligt förslaget fordras ett tillstånd för asbestsanering beviljat av arbetarskyddsmyndigheten som är tillståndsmyndighet. Förutsättningarna för beviljande av tillstånd ska till stor del motsvaras av de nuvarande villkoren för bemyndigande. En ändring jämfört med bemyndigandet är att den som ansöker om tillstånd inte i ansökningsskedet behöver lämna in en utredning om asbestsanerarnas behörighet och deras hälsomässiga lämplighet för asbestarbete. Däremot införs som förutsättning för beviljande av tillstånd att de sökande uttryckligen har tillgång till ändamålsenliga serviceutrymmen. Detta är inte ett nytt krav, eftersom kravet på serviceutrymmen i praktiken också ingår i de nuvarande villkoren för bemyndigande. Nu föreslås att bestämmelser om detta utfärdas i samband med övriga förutsättningar för beviljande av tillstånd. Dessutom krävs av dem som ansöker om tillstånd att de är lämpliga för den tillståndspliktiga verksamheten. Syftet med kravet är närmast att säkerställa att ett nytt tillstånd inte kan beviljas omedelbart efter att ett tillstånd återkallats och å andra sidan också att förhindra att tillstånd beviljas till sådana personer eller företag som genom sin tidigare verksamhet har visat att de inte följer lagstiftningen och därmed inte är lämpliga för den tillståndspliktiga verksamheten.

Tillståndshavaren ska vara skyldig att anmäla väsentliga förändringar som inverkar på tillståndets giltighet. Vid behov återkallas tillståndet av den myndighet som har beviljat det. Förutsättningarna för återkallande av tillstånd har preciserats i förslaget.

Tillståndsmyndigheten förutsätts föra ett register över tillstånden för asbestsanering. I propositionen föreslås också att tillståndsmyndigheten med den registrerades samtycke

ska kunna lämna ut uppgifter ur registret över tillstånd för asbestsanering via det allmänna datanätet. Upprättandet av en offentlig informationstjänst förutsätter att bestämmelser om detta utfärdas genom lag, eftersom personuppgifter som läggs ut på det öppna internet till sin juridiska karaktär innebär elektronisk utlämning av uppgifter och eftersom alla bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för utlämnande av uppgifter som finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i personuppgiftslagen inte uppfylls. Genom den offentliga informationstjänsten får byggherrarna och övriga aktörer som är i behov av asbestsanering på ett enkelt sätt information om de aktörer som beviljats tillstånd. Den offentliga informationstjänsten gagnar därmed också tillståndsinnehavarna. Genom den offentliga informationstjänsten blir deras kontaktuppgifter tillgängliga för kunderna.

I propositionen föreslås också bestämmelser om asbestsanerarnas behörighet. Behörighetskraven ska enligt förslaget vara desamma som i det nuvarande statsrådsbeslutet, det vill säga att arbetstagare och ensamföretagare som anlitas för asbestsanering ska ha en lämplig yrkesexamen eller en del av en sådan examen. Asbestsanering är ett specialarbete som förutsätter yrkeskunskande av den som utför det. Målet är att främja att asbestsaneringen utförs på ett säkert sätt. Behöriga arbetstagare och ensamföretagare registreras i det register över behöriga asbestsanerare som förs av arbetarskyddsmyndigheten.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga betydande nya ekonomiska konsekvenser. Rent allmänt ökar inte företagens totala administrativa börda då det nuvarande bemyndigandet för asbestsanering ersätts med ett tillstånd för asbestsanering. Tillståndsprocessen och förutsättningarna för beviljandet av tillståndet är i hög grad desamma för det föreslagna tillståndet för asbestsanering som för det nuvarande bemyndigandet.

Kravet på tillstånd för asbestsanering kan minska på antalet nya företag som kommer ut på marknaden och därmed försvaga konkurrensen. Tillståndssystemet anses dock som befogat med tanke på hur farlig asbest är. Om asbestsaneringen inte utförs på ett säkert sätt i enlighet med bestämmelserna, utsetts arbetstagarna, de boende eller övriga som vistas i lokalerna för hälsorisker. Syftet med tillståndssystemet är att kontrollera att asbestsaneringen utförs av sådana aktörer som har förutsättningar att utföra en säker asbestsanering. Säkerheten kan inte tryggas tillräckligt enbart genom att arbetarskyddsmyndigheterna utövar tillsyn på byggnadsplatserna. Ytterligare en fördel med tillståndssystemet är att det ökar kundernas förtroende för de aktörer som utför asbestsanering och kvaliteten på deras arbete.

Enligt statsrådets förordning om avgifter till regionförvaltningsverken åren 2014 och 2015 kostar ett bemyndigande för asbestrivningsarbete för närvarande 500 euro. Priset för tillstånd för asbestsanering ska enligt den föreslagna lagen vara detsamma. Under de senaste åren har ca 30 bemyndiganden getts årligen. För de aktörer som på basis av ett giltigt bemyndigande utför asbestsanering uppstår kostnader då de blir tvungna att under övergångstiden ansöka om tillstånd för asbestsanering, om de vill fortsätta utföra asbestsaneringar.

Till skillnad från de gällande villkoren för bemyndigande ska det enligt förslaget för beviljande av tillstånd för asbestsanering inte längre krävas att de sökande redan i ansökningskedet måste visa att de har tillgång till behöriga och hälsomässigt lämpliga arbetstagare för den tillståndspliktiga verksamheten. Uppgifter om arbetstagarna ska i fortsättningen lämnas in i samband med förhandsanmälan om att asbestsaneringen inleds. Bestämmelser om detta kommer att finnas i en statsrådsförordning som gäller säkerheten vid asbestarbete. Arbetsgivaren behöver därmed inte anställa eller hyra in behörig arbetskraft förrän verksamheten faktiskt inleds. Säkerheten bekräftas ändå genom att en förhandsanmälan lämnas till arbetarskyddsmyndigheterna. Syftet med ändringen är att minska på den börda som ansökan om tillstånd orsakar arbetsgivarna.

Av dem som ansöker om tillstånd krävs dock att de redan i ansökningskedet har tillgång till anordningar och redskap som krävs för en säker asbestsanering samt serviceutrymmen för dem. Anordningarnas, redskapens och serviceutrymmenas ändamålsenlighet fastställs genom en arbetarskyddsinspektion. Anskaffningskostnaderna för anordningarna och redskapen är beroende av i vilken omfattning verksamheten idkas, men som lägst uppgår kostnaderna till uppskattningsvis ca 5 000 euro. Kravet på redskap och anordningar behövs för att trygga säkerheten.

Tillståndet ska beviljas så snart som möjligt då det konstaterats att förutsättningarna för beviljande av tillstånd uppfylls. För att effektivisera tillståndsprocessen ska arbetarskyddsförvaltningen utarbeta ansökningsanvisningar och göra anvisningarna lättillgängliga. För små företag kan tillståndsprocessen vara svår utan anvisningar. Anvisningarna inverkar positivt också på myndigheternas verksamhet, om man med hjälp dem minskar på antalet bristfälliga ansökningar.

Registret över tillstånden för asbestsanering som ska uppdateras kontinuerligt och den offentliga informationstjänsten som hör till registret kommer för sin del att förbättra informationsgången och tillgången till information. Man skulle också kunna använda registret för riktad information till exempel om ändringar i arbetarskyddsbestämmelserna. Den offentliga informationstjänsten gör det lättare för olika myndigheter, byggherrar och andra som låter utföra asbestsanering att få information om de aktörer som beviljats tillstånd för asbestsanering och om tillståndets giltighet. Till exempel är det möjligt för bostadsaktiebolag att med hjälp av dessa uppgifter säkerställa att asbestsaneringen utförs av en aktör som beviljats tillstånd.

I synnerhet myndighetstillsynen gagnas av ett register över behöriga asbestsanerare. Det blir möjligt att enkelt kontrollera behörigheten i registret. Därmed främjar registreringen också säkerheten. Registreringen av de kompetenta arbetstagarna kan också minska den grå ekonomin, då endast registrerade arbetstagare och ensamföretagare får anlitas för asbestsaneringar. Om den grå ekonomin mins-

kar, förbättras konkurrensförutsättningarna för de ärliga aktörerna.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Arbetarskyddsmyndigheterna, det vill säga regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet, ska utöva tillsyn över att den föreslagna lagen följs. Tillsynsuppgiften är inte ny, eftersom arbetarskyddsmyndigheterna redan tidigare har övervakat bemyndigandena för asbestsanering och att arbetet utförs på det sätt som anges i arbetarskyddsföreskrifterna. Tillsynen över att lagen följs kommer inte direkt att orsaka organisatoriska eller andra konsekvenser för arbetarskyddsmyndigheterna. De arbetsmarknadsparter som deltagit i beredningen av propositionen har ansett det behövt att arbetarskyddsmyndigheterna ska utöva noggrannare tillsyn över branschen under några år efter det att asbestlagstiftningen trätt i kraft. De nya bestämmelserna förutsätter också att det utarbetas material som stöder anammandet av den nya lagstiftningen och att det ordnas rådgivning och informationstillfällen. Arbetarskyddsmyndigheterna ska också ordna utbildning för sina egna inspektörer om de nya bestämmelserna och hur de ska tolkas.

De föreslagna registren kommer att effektivisera arbetarskyddsmyndigheternas tillsyn och underlätta hur tillsynen inriktas. En säker arbetsmiljö tryggas på ett bättre sätt än tidigare. Inrättandet av register och förvaltandet av dem kommer att orsaka kostnader för arbetarskyddsförvaltningen. Kostnaderna för att inrätta register uppgår uppskattningsvis till sammanlagt ca 50 000-100 000 euro. Kostnaderna preciseras då den tekniska förhandsutredningen om registren har genomförts. Behovet av personalresurser för förvaltande och utvecklande av registren är 1,5-2 årsverken.

I propositionen konstateras att det är möjligt att koncentrera tillståndmyndighetens och registerförarens uppgifter till ett eller flera ansvarsområden för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket. Vid arbetarskyddsförvaltningen har man redan erfarenhet av liknande koncentrerad av arbetsuppgifter, eftersom ansvarsområdet för arbetarskyddet

vid regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har fått i uppdrag att sköta handläggningen av kompetensbrev för laddare och uppgiften som registeransvarig för registret över laddare. Det finns flera fördelar med en koncentrerad av uppgifterna. Genom att koncentrera uppgifterna kan man undvika att en oenhetlig tillståndspraxis uppstår jämfört med den situation som skulle uppstå om alla ansvarsområden för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken var tillståndsmyndigheter. En oenhetlig tillståndspraxis försvagar näringsidkarnas möjligheter till framförhållning och kan minska eller till och med hindra inträde på marknaden. Likabehandling av sökande gagnar rättssäkerheten. En koncentrerad av uppgifterna bör inverka positivt också på handläggningstiderna för tillstånd för asbetsanering, eftersom de som bedömer ansökningarna är specialiserade på detta. Dessutom torde det vara lättare att inrätta och utveckla de föreslagna registren ju färre parter som ansluts till registrens datasystemanskaffningar.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts av en sektion på trepartsbasis, som tillsatts av delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser vid social- och hälsovårdsministeriet. Förutom regeringspropositionen har sektionen berett ett förslag till en statsrådsförordning som gäller säkerheten vid asbestarbete. Representanter för social- och hälsovårdsministeriet, Finlands näringsliv rf, Byggnadsindustrin RT rf, Byggnadsförbundet rf, Fackförbundet Pro rf och ansvarsområdet för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket i Södra Finland har ingått i sektionen.

Yttranden om förslaget har begärts hos justitieministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet, Konkurrens- och konsumentverket, Utbildningsstyrelsen, Försvarsmakten, Finlands Kommunförbund, dataombudsmannens byrå, Arbetshälsoinstitutet, Hengitysliitto ry, LVI - Tekniset Urakoitsijat ry, RAKLI ry, Asbest- Dammsaneringsentreprenörernas Förbund i Finland rf, Suomen Erikoisalusten työnantajaliitto ry,

Suomen Konepäällystöliitto - Finlands Maskinbefälsförbund - Finnish Engineers' Association ry, Suomen Laivanpäällystöliitto - Finlands Skeppsbefälsförbund ry, Suomen Matkustajalaivayhdistys - Passagerarfartygsföreningen i Finland ry, Finlands Sjömans-Union FSU rf och Rederierna i Finland rf.

Till social- och hälsovårdsministeriet inkom 15 yttranden.

Justitieministeriet framförde lagtekniska ändringsförslag, som har beaktats i beredningen. Arbets- och näringsministeriet granskade förslagen särskilt ur den inre marknadens perspektiv, och hade inget att anmärka om förslagen. Arbets- och näringsministeriet bedömde även utkastet separat med avseende på bedömningen av konsekvenserna för företagen och konstaterade att konsekvenserna för företagen hade bedömts på ett berömvärd sätt.

Hengitysliitto ry ansåg att en förbättring av säkerheten vid asbetsanering och en uppdatering av lagstiftningen om detta kan understödjas. Kommunförbundet och Konkurrens- och konsumentverket hade ingenting att anmärka. LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry ansåg att de ändringar som presenteras i utkastet kommer att förbättra säkerheten för de personer som deltar i asbetsanering och göra verksamhetsmiljön klarare för de företag som är verksamma i branschen. Organisationen lade fram två tillägg till utkastet om de paragrafer som gäller behörighet och föreslog dessutom att social- och hälsovårdsministeriet ska be Utbildningsstyrelsen utarbeta en särskild examensdel, vars krav på yrkeskunskande motsvarar asbetsanererens yrkesbehörighet och som är fritt valbar inom olika examina. Asbest- Dammsaneringsentreprenörernas Förbund i Finland rf ansåg att förslagen hade beretts väl och att de till sitt innehåll väl stöder gällande krav inom branschen.

Dataombudsmannens byrå granskade utkastet med avseende på behandlingen av personuppgifter och hade inget att anmärka om förslaget. Byrån ansåg att det är sakligt motiverat att lämna ut personuppgifter ur det föreslagna registret på ett begränsat och reglerat sätt för motiverade användningsändamål, bl.a. för att främja arbetssäkerheten. Alternativet att be om den registrerades samtycke för utlämnande av personuppgifter via

en offentlig informationstjänst ansågs vara sakligt.

Arbetshälsoinstitutet hade inget att anmärka på lagutkastet och inga ändringsförslag. Huvudstaben konstaterade att mängden asbestarbete och dess betydelse för försvarsmakten är liten och närmast begränsad till servicearbeten av vissa gamla fordon och har inga kommentarer i ärendet.

Arbetskyddsmyndigheternas synpunkter skilde sig något från varandra. Ansvarsområdet för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket i Södra Finland ansåg att lagutkastet till sitt innehåll motsvarar ändringsbehovet. Ansvarsområdet ansåg emellertid också att de föreslagna förutsättningarna för beviljande av tillstånd för asbestsanering inte gör det möjligt för den som beviljar tillståndet att säkerställa att den som ansöker om tillstånd är behörig att utföra asbestsanering i enlighet med lagarna och förordningarna. Ansvarsområdet för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket i Östra Finland ansåg att förslagen kommer att göra tillämpningen av kraven om asbestarbete klarare som en del av byggnadsarbete och som en del av övrig lagstiftning. I yttrandet konstaterades att de nya bestämmelserna förutsätter att det utarbetas material som underlättar anammandet av lagstiftningen och att det ordnas rådgivning och informationstillfällen för att ändringarna snabbt och på rätt sätt ska nå de praktiska aktörerna. Enligt ansvarsområdet för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland är utkastet rent allmänt sett bra och motiverat. I yttrandet konstaterades dock att då det i den föreslagna lagen inte krävs att den sökande själv ska vara behörig att utföra asbestsanering, kan det

uppträda situationer vid vilka den sökande inte förstår hur asbestsaneringen ska utföras i praktiken. På samma sätt påpekades att 6 § i lagutkastet kan ge de sökande fel uppfattning om den tid som tillståndsförfarandet förutsätter. Ansvarsområdet för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland ansåg att lagförslaget kommer att göra tillståndsförfarandet vid asbestsanering enhetligare och klarare om tillståndsmyndighetens uppgifter koncentreras till ett ansvarsområde för arbetarskyddet. Enligt yttrandet kommer de register över tillstånd för asbestsanering och asbestarbetare som förvaltas av tillståndsmyndigheten att i fortsättningen främja tillsynen över arbetarskyddet. Ansvarsområdet för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket i Norra Finland föreslog inga ändringar och ansåg att reformen kommer att leda till en enhetligare och klarare tillsyn över asbestsaneringar.

Rederierna i Finland rf kommenterade att asbestarbete ombord på fartyg borde jämföras med motsvarande arbete på land. Efter remissbehandlingen arrangerades ett möte med Rederierna i Finland rf och vissa andra arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer inom sjöfartsbranschen. Under mötet gick man igenom de föreslagna ändringarna i förhållande till de nuvarande bestämmelserna. Under mötet konstaterade Rederierna i Finland rf att utredningarna är acceptabla och att de kan godkänna förslaget.

Förslaget har ännu efter att det varit ute på remiss behandlats och godkänts enhälligt av delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser på trepartsbasis. Justitieministeriets laggranskningsenhet har gett sitt utlåtande om förslaget.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen definieras lagens allmänna tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning. Enligt paragrafen föreskrivs i lagen om behörighet för asbestsanerare, tillstånd för asbestsanering och register över dessa.

Definitionen på asbestsanering har precisrats i förhållande till definitionen i gällande statsrådsbeslut (1380/1994). Med asbestsanering avses i förslaget inom tillämpningsområdet för arbetarskyddslagen (738/2002) rivning och avlägsnande av konstruktioner eller tekniska system som innehåller asbest, skyddande av konstruktioner som ska bevaras, städning av rivningsobjekt och annat motsvarande arbete i direkt anknytning till rivning och avlägsnande av konstruktioner, i vilket arbetstagarna kan utsättas för asbest. Med asbestsanering jämföras enligt bestämmelsen sådant underhåll eller servicearbete på konstruktioner eller anordningar som innehåller asbest i byggnader och fartyg, i vilket asbestdamm frigörs. Tillstånd behövs sålunda för ett mycket brett spektrum av asbestarbeten.

Bestämmelser om arbetarskyddet i asbestarbete föreskrivs i arbetarskyddslagen och författningar som utfärdats med stöd av den. En specialförfattning för det omedelbara arbetarskyddet i asbestarbete är den statsrådsförfordning om säkerheten i asbestarbete som ska utfärdas med stöd av arbetarskyddslagen och ersätta statsrådets beslut om asbestarbete. Bestämmelser om hälsoundersökningar för arbetstagarna och anknytande åtgärder utfärdas i lagen om företagshälsovård och i författningar som utfärdats med stöd av den.

2 §. Behörighet för asbestsanerare. I paragrafen föreslås bestämmelser om behörigheten för asbestsanerare. Paragrafens 1 mom. innehåller ett krav, enligt vilket endast sådana arbetstagare får anlitas för asbestsanering som har den behörighet som krävs för uppgiften och som är registrerade i det register över behöriga asbestsanerare som avses i 12 §. Asbestsanering är ett krävande specialarbete. Målet bakom denna bestämmelse är att säkerställa att endast behöriga arbetstaga-

re med lämplig utbildning får anlitas för asbestsanering. Detta skulle gynna en säker asbestsanering. Registreringskyldigheten skulle tjäna tillsynen över lagen. Särskilda bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att ge undervisning och handledning ska utfärdas i en statsrådsförfordning om säkerheten i asbestarbete.

I 2 mom. föreskrivs att behörighetskravet för asbestsanerare är för asbestsanerare lämplig yrkesexamen eller en del av examen. Innehållet i momentet motsvarar 17 § i gällande statsrådsbeslut om asbestarbete (1380/1994), enligt vilken den som leder eller utför asbestrivningsarbete ska ha avlagt yrkesexamen som ger kompetens för sådant arbete eller en del av en sådan yrkesexamen. Begreppet asbestsanerare avses i denna lag omfatta även den som leder asbestsaneringen. I yrkesexamen i husbyggnad ingår en valfri del för asbestarbeten. Erforderlig behörighet fås genom att avlägga den ovan nämnda valfria delen för asbestarbeten. Examensordnare finns i hela landet. Enligt grunderna för yrkesexamen i husbyggnad är kravet på yrkesskicklighet att examinandan kan göra upp en skriftlig arbetsplan för asbestsanering för arbetshelheten i examensdelen, utföra asbestarbeten samt arbeta säkert och upprätthålla ordningen på arbetsplatsen. Examinanden påvisar sin yrkesskicklighet genom att utföra asbestarbeten i arbetsplatsförhållanden eller i ett autentiskt utrymme i läroanstalten så att det förekommer åtminstone avskärmning och användning av undertrycks- och sugapparatur i arbetet. Dessutom ska examinandan utföra rivningsarbete genom saneringspåsemetoden. Utöver arbetet ska examinandan för att säkerställa sin yrkesskicklighet skriva ett skriftligt prov om asbest och om föreskrifter och anvisningar om asbest. Senare kan även någon annan examen godtas att ge den behörighet som krävs.

Med stöd av 3 mom. tillämpas lagen om godkännande av yrkeskvalifikationer (1093/2007) på erkännande av yrkeskvalifikationer som erhållits i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I momentet föreslås också en fullmakt för

statsrådet att utfärda förordning med närmare bestämmelser om den behörighet som krävs av asbestsanerare.

I 4 mom. föreskrivs att det som föreskrivs om arbetstagare i denna paragraf ska tillämpas på egenföretagare. För egenföretagare krävs enligt 16 § i statsrådets beslut om asbestarbete samma behörighet som för asbestsanerare.

Arbetstagare eller egenföretagare som har fått en sådan utbildning för asbestsanering som avses i 17 § i statsrådets beslut om asbestarbete (1380/1994), som varit i kraft före den 1 januari 2011, har rätt att utföra asbestsanering utan föreskriven kompetens i två år från det att lagen trätt i kraft. Bestämmelser om saken ingår i 17 §.

3 §. Tillstånd för asbestsanering. I 1 mom. föreskrivs om tillstånd för asbestsanering. Enligt bestämmelsen får asbestsanering utföras av en fysisk eller juridisk person som har beviljats tillstånd till sanering. Tillståndet beviljas av arbetarskyddsmyndigheten, som är tillståndsmyndighet. Tillståndet för asbestsanering ska ersätta det nu gällande bemyndigande som regleras i statsrådets beslut om asbestarbete.

I 2 mom. föreskrivs om arbeten där tillstånd för asbestsanering inte behövs. Enligt bestämmelsen behövs tillstånd inte i underhållsarbeten i samband med vilka det inte hanteras asbestmaterial som smulas sönder, vid inkapsling eller övertäckning av asbesthaltiga material i gott skick och inte heller vid asbestkartläggning eller provtagning. Ett material är i gott skick om det inte har smulats sönder och materialets yta annars är hel. I ovan nämnda arbeten ska iakttas vad som föreskrivs om säkerheten i asbestarbete. Uttryckliga bestämmelser om asbestsanering ska dock inte tillämpas på dessa arbeten.

Enligt gällande statsrådsbeslut om asbestarbete (1380/1994) behövs ett bemyndigande inte i sådant arbete utomhus där tak- eller vägglattor av asbestcement avlägsnas hela eller i arbete där den totala arbetstid som behövs för rivningsarbetet inte överskrider ett timverke. I fortsättningen krävs asbestsaneringstillstånd för avlägsnande av tak- eller vägglattor av asbestcement som hela utomhus. Den föreslagna ändringen baserar sig på uppfattningen att avlägsnande av hela plattor

i vanligen inte lyckas utan att plattorna splittas och alstrar asbestdamm. Det föreslås att gränsen för ett timverke slopas och istället beskrivs arbeten som är kortvariga och där exponeringen för asbestdamm är klart mindre än vid annan asbestsanering. Ett sådant arbete är till exempel byte av ventilpackningar. Bestämmelsen motsvarar i stor utsträckning artikel 4 i direktiv 2009/148/EG.

Att utföra asbestsanering utan sådant tillstånd som avses i paragrafen föreskrivs vara straffbart i 15 §.

4 §. Tillståndsmyndighet. Tillstånd för asbestsanering söks hos den arbetarskyddsmyndighet som är tillståndsmyndighet. Tillståndet söks skriftligen eller genom att skicka ansökan elektroniskt. Enligt 31 § 2 mom. i förvaltningslagen (434/2003) ska en part lägga fram utredning om grunderna för sina yrkanden. Parten ska också i övrigt medverka till utredningen av ett ärende som han eller hon har inlett. Till ansökan ska fogas en utredning om hur den sökande uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillstånd enligt 5 §. Nedan i samband med motiven till 5 § behandlas mera ingående vilka utredningar den sökande ska lägga fram för att tillståndet ska beviljas. Om ansökan är bristfällig, ber tillståndsmyndigheten den sökande att komplettera sin ansökan. Om de tilläggsutredningar som begärts inte lämnas in inom den frist som tillståndsmyndigheten gett, fattas ett negativt beslut i tillståndsärendet.

5 §. Förutsättningarna för beviljande av tillstånd för asbestsanering. I paragrafen föreskrivs om förutsättningarna för beviljande av tillstånd för asbestsanering. Av 1 mom. framgår för det första att tillståndet ska beviljas om den sökande uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillstånd. Ett avslag på ansökan om tillstånd kan sålunda inte byggas på ändamålsenlighetsaspekter.

En ovillkorlig förutsättning för beviljande av tillstånd för asbestsanering är att den sökande har uppnått minimiåldern enligt lag. Den tillståndssökande förutsätts vara myndig, dvs. 18 år. En avvikelse från detta krav är inte möjlig ens med samtycke av vårdnadshavarna. Att den sökande eventuellt uppnått hög ålder är däremot inte ett hinder för erhållande av tillstånd.

För att tillståndet ska beviljas förutsätts att den sökande inte är försatt i konkurs eller att den sökandes handlingsbehörighet inte har begränsats. I asbestsanering är det fråga om näringsutövning som är förknippad med olika slags skyldigheter bland annat mot avtalsparterna, de anställda och myndigheterna. Till exempel med tanke på avtalsparterna är det centralt att näringsidkaren har tillräckliga resurser att på ändamålsenligt sätt klara av den asbestsanering som definieras i uppdraget. Ett ovillkorligt hinder för beviljande av tillstånd för asbestsanering är därför om den sökandes handlingsbehörighet begränsats i enlighet med 18 § i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) eller en intressebevakare förordnats på de grunder som nämns i 8 § 1 mom. i lagen eller om den sökande försatts i personlig konkurs. Ur magistratens register över förmynderskapsärenden lämnas bland annat ut intyg, av vilka framgår om en intressebevakare förordnats för personen eller om personens handlingsbehörighet har begränsats. Ur Rättsregistercentralens konkursregister fås information om konkurs. Ett hinder för beviljande av tillstånd är också om den sökande har meddelats näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud (3 punkten). Den sökande kan visa upp ett utdrag som beställts ur Rättsregistercentralens register över näringsförbud över att han eller hon inte har meddelats näringsförbud.

Momentets 4 punkt motsvarar 16 § 3 mom. 4 punkten i statsrådets beslut med precisionen att den sökande ska ha tillgång till ändamålsenliga redskap och anordningar i det tillståndspliktiga arbetet och också ha serviceutrymmen för dem.

De vanligaste anordningarna som behövs för en säker asbestsanering är undertrycksutrustning, punktutsugningssystem med grovavskiljare, punktutsugningsmaskin eller hög-effektssugare samt dammsugare för sugning av anordningar och kläder. Den sökande ska dessutom ha tillgång till en med tanke på verksamhetens omfattning tillräcklig mängd personlig skyddsutrustning för asbestsanering. Den sökande behöver inte själv äga redskapen utan kan också skaffa dem genom att hyra eller genom leasingavtal.

Maskiner, personlig skyddsutrustning och annan utrustning som används i asbestsane-

ring ska övervakas regelbundet och deras funktion ska kontrolleras i enlighet med bruksanvisningarna. Serviceutrymmet ska vara sådant att servicen på anordningarna kan utföras på ett säkert sätt. Serviceutrymmets ytor ska vara lätta att rengöra och det ska kunna skapas ett undertryck i serviceutrymmet.

Den sökande kan också externalisera servicen genom att ingå ett serviceavtal med ett företag som tillhandahåller service på asbestsaneringsanordningar. Beviljandet av tillstånd förutsätter då att serviceavtalet verifieras och att service kan utföras på ett säkert sätt i avtalspartens serviceutrymmen.

Tillståndsmyndigheten utför en inspektion där det utreds om den sökande har tillgång till sådana ändamålsenliga redskap och serviceutrymmen som är förutsättningen för att tillstånd ska beviljas. Om tillståndsmyndighetens verksamhet centraliseras till ett av ansvarsområdena för arbetarskydd vid regionförvaltningsverken, ska de övriga ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken utföra kontrollen av anordningarna och serviceutrymmet som handräckning åt tillståndsmyndigheten.

Enligt 5 punkten förutsätter beviljandet av tillstånd att den sökandes tidigare verksamhet när det gäller iakttagande av arbetarskydds-föreskrifterna inte har visat att den sökande är uppenbart olämplig att utöva tillståndspliktig verksamhet. Den sökandes olämplighet kan till exempel bli aktuell i en situation där den sökande har haft tillstånd för asbestsanering, men det på grund av avsevärda överträdelser har blivit nödvändigt att återkalla tillståndet. Tillståndet kan också förvägras om tillståndsmyndigheten har fått kännedom om att den sökande genom en lagakraftvunnen dom har dömts till exempel för ett arbetarskyddsbrott och om gärningen visar att den sökande är uppenbart olämplig att utöva tillståndspliktig verksamhet. För arbetarskyddsbrott döms i regel ut bötesstraff, vilket gör att informationen om domen i regel inte framgår av ett straffregisterutdrag. Den sökande förutsätts inte därför särskilt bevisa sin lämplighet, utan saken kan konkretiseras främst om tillståndsmyndigheten har kännedom om en omständighet som kan förhindra att tillståndet beviljas.

Enligt paragrafens andra moment beviljas en juridisk person tillstånd förutsatt att de personer som ingår i den juridiska personens förvaltningsorgan, verkställande direktören samt i ett öppet bolag bolagsmännen och i kommanditbolag de ansvariga bolagsmännen uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillstånd för en fysisk person. Den juridiska personen ska också som sådan uppfylla kraven i 1 mom. 4–5 punkten.

6 §. Beviljande av tillstånd för asbestsanering. I paragrafen föreskrivs om beviljande av tillstånd för asbestsanering. Enligt 1 mom. beviljas tillstånd för asbestsanering efter det att tillståndsmyndigheten har kontrollerat att den tillståndssökande uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillstånd. Tillståndsmyndigheten omfattas av kravet i 23 § i förvaltningslagen på att ett ärende ska behandlas utan onödigt dröjsmål. När det gäller tillstånd för asbestsanering har en snabb behandling särskild betydelse därför att den sökande ska ha tillgång till sådana anordningar och redskap som behövs för säker asbestsanering och ett serviceutrymme för dem redan innan den egentliga saneringen inleds. Tillstånd ska också beviljas så snart som möjligt efter det att tillståndsmyndigheten har kontrollerat att förutsättningarna uppfylls, men senast inom 14 dagar från det. Social- och hälsovårdsministeriet som styr och övervakar arbetarskyddsmyndigheterna ska beakta tidsfristen när det i resultatavtal ställer mål för servicetiden för ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken.

I 2 mom. föreskrivs om asbestsaneringstillståndets giltighet och riksomfattande karaktär. I momentet föreslås att tillståndet ska kunna beviljas för viss tid eller tills vidare. Detta skulle vara en förändring jämfört med tidigare, eftersom bemyndiganden beviljats tills vidare. Utgångspunkten är att tillstånd ska beviljas för viss tid när det första gången beviljas en ny aktör. Ett tillstånd för viss tid kan vara giltigt till exempel tre år. Som ny aktör anses inte en sådan sökande som tidigare haft ett bemyndigande och som inom den övergångstid som föreskrivs i denna lag söker tillstånd för asbestsanering. När verksamheten har etablerats och skötts ändamålsenligt, blir det i allmänhet aktuellt med ett tillstånd som gäller tills vidare. Tillstånds-

myndigheten beslutar från fall till fall utifrån utredningar om ett tillstånd ska beviljas för viss tid eller tills vidare. Det ska dock finnas tillräckliga grunder för att på nytt bevilja ett tillstånd för viss tid, eftersom det är fråga om en åtgärd som inskränker den grundläggande friheten att idka näring. I 2 mom. föreskrivs också om att tillståndet till skillnad från arbetarskyddsmyndighetens övriga regionala behörighet ska vara riksomfattande oavsett vilken arbetarskyddsmyndighet som har beviljat tillståndet. Vid behov kan social- och hälsovårdsministeriet förordna att ett ansvarsområde för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket ska vara riksomfattande tillståndsmyndighet på det sätt som föreskrivs i 6 § 2 mom. i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009).

I 3 mom. konstateras att särskilda bestämmelser utfärdas om tillståndsavgiften. Enligt 22 § i lagen om regionförvaltningsverken gäller i fråga om regionförvaltningsverkens avgiftsbelagda prestationer och storleken på avgifterna lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). I fråga om avgifterna för regionförvaltningsverkens prestationer föreskrivs genom förordning av statsrådet.

7 §. Skyldighet att anmäla ändringar. I paragrafen föreskrivs om tillståndshavarens skyldighet att anmäla när tillståndspliktig verksamhet upphör samt om väsentliga ändringar som påverkar beviljandet av tillstånd till den arbetarskyddsmyndighet som är tillståndsmyndighet. Anmälan ska göras skriftligt och utan dröjsmål sedan ändringen uppstått. Väsentliga ändringar, som tillståndsmyndigheten ska underrättas om, är till exempel begränsningar i handlingsbehörigheten, upplösning av en juridisk person, byte av personer som hör till förvaltningen eller verkställande direktören och när ett eventuellt serviceavtal upphör.

När det sker ett personbyte i förvaltningen eller byte av verkställande direktören ska de handlingar genom vilka man vill visa att personen uppfyller kraven för beviljande av tillståndet fogas till ändringsanmälan. Om tillståndshavaren byter tillgänglig utrustning mot annan slags utrustning, behöver tillståndshavaren inte underrätta arbetarskyddsmyndigheten om saken. Sedan tillståndet beviljats övervakas att tillståndshavarens utrustning är

ändamålsenlig och att den underhålls genom särskilda arbetarskyddsinspektioner.

Skyldigheten att anmäla väsentliga förändringar är viktig också för att uppgifterna om tillståndshavaren ska vara uppdaterade i registret över tillstånd för asbestsanering enligt 10 § och i den offentliga informationstjänsten enligt 11 §.

8 §. Förnyande av tillstånd för asbestsanering. Om tillstånd har beviljats för viss tid och tillståndshavaren vill förnya det, ska förnyande sökas så som föreskrivs om ansökan om tillstånd i 4 §. När tillståndmyndigheten fattar beslut om att förnya ett tillstånd ska den utreda och bedöma om asbestsaneringen har skötts korrekt. Utöver de uppgifter som kommit fram under övervakningen ska utredningen över att förutsättningarna för beviljande av tillstånd uppfylls i övrigt vara de samma som för nya tillståndssökande. Tillståndet förnyas, om förutsättningarna för beviljande av tillståndet uppfylls.

För att trygga kontinuiteten i verksamheten föreskrivs i 2 mom. att tillståndshavaren med stöd av det tidigare tillståndet ska ha rätt att fortsätta med den tillståndspliktiga verksamheten fram till dess att ärendet avgörs, om ansökan om förnyat tillstånd har lämnats in inom den tid som föreslås.

9 §. Återkallande av tillstånd för asbestsanering. I paragrafen föreskrivs i enlighet med 16 § i gällande statsrådsbeslut om återkallande av tillstånd för asbestsanering. Tillståndet återkallas av samma myndighet som har beviljat det. Bestämmelsen är ny jämfört den nuvarande. Enligt gällande bestämmelse ska ministeriet fatta beslut om återkallande på framställning av tillståndsmyndigheten. Det föreslagna förfarandet är effektivare med avseende på övervakningen och ändamålsenligare än det nuvarande förfarandet. Även förutsättningarna för återkallande har precisrats.

Med stöd av 1 mom. återkallas tillstånd för asbestsanering på tillståndshavarens begäran om att tillståndet ska återkallas (1 punkten). Eftersom återkallandet sker genom tillståndshavarens egen viljeyttring, behöver tillståndsmyndigheten inte använda prövningsrätt. Tillståndet återkallas om sökanden i ansökan har lämnat felaktiga uppgifter som väsentligen har påverkat beviljandet av tillstån-

det (2 punkten). De felaktiga uppgifterna ska vara sådana att tillståndet inte skulle ha beviljats, om uppgifterna hade haft rätt innehåll.

I 2 mom. föreskrivs om situationer då tillståndsmyndigheten kan överväga att återkalla tillståndet. Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillståndet inte längre uppfylls (punkt 1). Tillståndet kan också återkallas om den föreslagna lagen, arbetarskyddslagen (738/2002), lagen om företagshälsovård (1383/2001) eller författningar eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem (punkt 2) har överträtts i den tillståndspliktiga verksamheten. Tillståndet kan återkallas till exempel i en sådan situation då tillståndshavaren har anlitat arbetstagare som inte har behörighet för asbestsanering eller är lämpliga i fråga om sin hälsa. Tillståndet kan återkallas på motsvarande vis, om tillståndshavaren har överträtt författningar eller bestämmelser som gäller förstöring av asbestavfall (punkt 3). Att återkalla tillståndet i ett sådant fall förutsätter i praktiken ett gott samarbete och god information mellan miljömyndigheterna och tillståndsmyndigheten, eftersom sådana saker i regel inte annars kommer till tillståndsmyndighetens kännedom.

Innan tillståndsmyndigheten kan fatta beslut om återkallande ska den ge tillståndshavaren en möjlighet att bli hörd. Skyldigheten ska likväl inte gälla en situation där tillståndshavaren själv begär återkallande. Behandlingen av ett ärende som gäller återkallande av tillstånd vid tillståndsmyndigheten är förvaltningsförfarande. På det tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). I 3 § 2 mom. i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) föreskrivs om att ovan nämnda lagar tillämpas i arbetarskyddsmyndigheternas tillsynsverksamhet.

Enligt 3 mom. ska tillståndsmyndigheten, om de brister eller försummelse som nämns i 2 mom. 1–3 punkten kan avhjälpas, ge tillståndshavaren en frist inom vilken bristen eller försummelsen ska avhjälpas. Om det konstateras brister till exempel i anordningar, ut-

rustning eller serviceutrymmen för tillståndspliktigt arbete, ska arbetarskyddsmyndigheten innan tillståndet återkallas ge tillståndshavaren en frist för avhjälpande av bristerna. Det är först om tillståndshavaren inte avhjälpes inom utsatt tid som tillståndsmyndigheten kan återkalla tillståndet. Fristen ska vara tillräckligt lång och skäligen. Tillståndet kan också återkallas för viss tid. Om den sökande vid tillståndsansökan har lämnat felaktiga uppgifter som väsentligen har påverkat beviljandet av tillståndet (1 mom. 2 punkten), ska tillståndshavaren lämna in ny tillståndsansökan. I sådana fall behöver tillståndsmyndigheten således inte reservera en frist för att korrigera felaktiga uppgifter innan tillståndet återkallas.

I 4 mom. föreslås att arbetarskyddsmyndigheten i sitt beslut om återkallande av tillstånd kan bestämma att beslutet ska iakttas trots att ändring har sökts. Förslaget motsvarar 15 § 3 mom. i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

10 §. Register över tillstånd för asbestsanering. I paragrafen föreslås att tillståndsmyndigheten för ett register över tillstånd för asbestsanering för behandlingen av tillståndsärenden och främjandet av arbetarskyddet samt för lämplig tillsyn. Bestämmelsen är ny. Det finns inte ett enhetligt register över de nuvarande bemyndigandena för asbestsanering, utan uppgifterna om beviljade bemyndigande kan fås endast ur diariet för ansvarsområdet för arbetarskyddet vid det aktuella regionförvaltningsverket. Tillståndet ska liksom det nuvarande bemyndigandet vara i kraft i hela landet, och därför är det ändamålsenligt att beviljade tillstånd antecknas i ett enda register. Att inrätta ett register skulle gynna i synnerhet tillsynen över tillståndshavare.

Enligt 2 mom. ska de uppgifter som ska antecknas i registret vara tillståndshavarens namn eller firma, kontaktinformation, företags- och organisationsnummer, hemort, registreringsnummer samt datum för när tillståndet beviljades, tillståndets giltighetstid och återkallande av tillståndet.

I 3 mom. föreskrivs om förvaring av registeruppgifter. Med stöd av bestämmelsen ska uppgifterna förvaras i två år efter det att till-

ståndet upphört att gälla eller den tillståndspliktiga verksamheten upphört. Förvaringstiden på två år har ansetts vara tillräcklig för tillsynen med beaktande bland annat av att preskriptionstiden för arbetarskyddsbrott är två år.

11 §. Offentlig informationstjänst. I paragrafen föreskrivs om offentlig informationstjänst. Bestämmelsen är ny. Enligt 1 mom. kan tillståndsmyndigheten med samtycke av den tillståndshavare som ska registreras i det offentliga datanätet lämna ut uppgifter om tillståndshavaren enligt 10 § 2 mom. Syftet med den offentliga informationstjänsten är att företag och personer som utför asbestsanering ska ha möjlighet att bekräfta att en aktör som erbjuder sina tjänster åt dem har ett giltigt tillstånd för asbestsanering. Att lämna ut uppgifter via en offentlig informationstjänst förutsätter att tillståndshavaren ger sitt samtycke. I praktiken är det till fördel för tillståndshavaren att uppgifterna om tillståndshavaren kan lämnas ut via en offentlig informationstjänst. Samtycket till att uppgifter lämnas ut klargörs i samband med att tillstånd söks.

Uppgifterna i en offentlig informationstjänst ska vara tillförlitliga och uppdaterade. Tillståndsmyndigheten ska enligt 2 mom. på begäran av en tillståndshavare eller när ett tillstånd har återkallats eller när tillståndsmyndigheten har underrättats om att en tillståndspliktig verksamhet upphör utan dröjsmål avlägsna uppgifterna om tillståndshavaren ur den offentliga informationstjänsten.

12 §. Register över behöriga asbestsanerare. I paragrafen föreskrivs om ett register över behöriga asbestsanerare. Också denna bestämmelse är ny. Syftet med registret är att främja arbetarskyddsmyndigheternas tillsyn och främjandet av arbetarskyddet. För närvarande finns inga exakta uppgifter om personer som fått utbildning för asbestsanering. Om ett register inrättas skulle det vara möjligt att få mer tillförlitlig information om antalet behöriga asbestsanerare. Dessutom kan registret användas när asbestsanerarens behörighet kontrolleras i samband med arbetarskyddsinspektioner. Enligt 1 mom. för tillståndsmyndigheten ett register över behöriga asbestsanerare. Med behörig asbestsanerare avses här en person som uppfyller behörig-

hetskravet i 2 §. De uppgifter som antecknas i registret är personens namn, födelsetid, registreringsnummer samt datum för avläggande av yrkesexamen eller en lämplig del av examen.

Enligt 2 mom. ska tillståndsmyndigheten anteckna de uppgifter som avses i 1 mom. i registret antingen på begäran av den som registreras eller av den som ansöker om eller innehar tillstånd för asbestsanering. Om begäran om registrering av en person framförs av den som ansöker om eller innehar tillstånd för asbestsanering, förutsätter anteckningen i registret samtycke av den som registreras. Således ska personens samtycke i samband med registreringsbegäran lämnas in skriftligt till tillståndsmyndigheten.

Förutsättningen för registrering är enligt 3 mom. att ett examensbetyg eller någon annan tillförlitlig utredning över att den som antecknas i registret är behörig lämnas till tillståndsmyndigheten. Som annan tillförlitlig utredning kan det till exempel bli aktuellt med en utredning från en läroanstalt om att personen i fråga har genomfört erforderliga studier, om det ordinarie examensbeviset har försvunnit.

I 4 mom. föreskrivs om avlägsnande av uppgifterna om den registrerade. Uppgifterna om den registrerade avlägsnas omedelbart ur registret på den registrerades egen begäran eller sedan tillståndsmyndigheten fått uppgift om att den registrerade avlidit. Avlägsnande av uppgifter ur registret kan inte bli aktuellt på begäran av den arbetsgivare som ursprungligen begärde att personen skulle registreras, eftersom endast den registrerade har förutsättningar att bedöma om det är nödvändigt för honom eller henne att fortfarande vara registrerad till exempel när en anställning upphör.

13 §. Utlämnande av uppgifter, behandling av personuppgifter och den registrerades rättigheter. Tillståndsmyndigheten kan med stöd av 1 mom. lämna ut uppgifter ur registret över tillstånd för asbestsanering och registret över behöriga asbestsanerare med hjälp av teknisk anslutning eller annars elektroniskt till en annan myndighet. Förutsättningen för att lämna ut uppgifter via en teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt är att den myndighet som tar emot

uppgifterna behöver uppgifter för att sköta sina lagstadgade uppgifter. Om tillståndsmyndighetens uppgift centraliseras till ett av ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken, ska de övriga ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken ha en teknisk förbindelse till registret med beaktande av deras tillsynsuppgift.

Tillämplig på offentligheten för uppgifter som antecknats i registren är lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). På behandlingen av personuppgifter och rättigheterna för registrerade tillämpas i övrigt personuppgiftslagen (523/1999).

14 §. Ändringssökande. Vid beviljande och återkallande av sådant tillstånd för asbestsanering som avses i den lag som föreslås är det fråga om en persons rätt att bedriva sin näring. Ett beslut om beviljande och återkallande av tillstånd gäller således en persons rättigheter och skyldigheter, och det bör finnas möjlighet att överklaga beslutet hos domstol. Förutsättningarna för rätten att söka ändring bestäms enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ändring söks hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets regionförvaltningsverket är beläget. Om tillståndsmyndighetens uppgifter dock centraliseras till ett av ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken, bestäms sökande av ändring med stöd av 12 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen.

I 2 mom. föreslås att i förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller återkallande av tillstånd för asbestsanering får ändring sökas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. I andra beslut av förvaltningsdomstolen får ändring sökas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

15 §. Straffbestämmelse. Lagen innehåller en straffbestämmelse. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet anlitar andra arbetstagare än sådana som avses i 2 § för asbestsanering eller utför asbestsanering utan tillstånd för asbestsanering enligt 3 § ska dömas till böter för asbestsaneringsförseelse. Grunden för straffbestämmelsen är att asbestsanering är farligt för hälsan för dem som utför asbestsaneringen och dem som påverkas av sane-

ringsarbetet. I regleringen är det i sak fråga om att trygga aktsamhetskyldigheten, varvid oaktsamhet föreslås vara tröskel för straffbarheten. Den första delen i straffbestämmelsen ska gälla anlitandet av andra arbetstagare än sådana som avses i 2 § till asbestsanering. Arbetsgivaren eller en företrädare för arbetsgivaren kan dömas för gärningen. Den andra delen i straffbestämmelsen ska gälla utförande av asbestsanering utan tillstånd. När det gäller tillämpningen av straffbestämmelsen är det nödvändigt att beakta sådana situationer som nämns i 3 § 2 mom., varvid tillstånd för asbestsanering inte behövs. Med kortvarigt servicearbete avses en sporadisk arbetsprestation av engångsnatur som kan utföras snabbt. Det material som bearbetas ska också vara helt. Om materialet är skört eller bitar har lossnat ur det kan asbestdamm frigöras vid hanteringen av materialet. Exempel på sporadiska arbetsprestationer av engångsnatur är byte av ventilpackningar, lösgörande av brandskyddsskivor eller låssmedens arbete vid byte av lås på branddörren.

Bestämmelsen blir tillämplig på enskilda förseelser som det inte föreskrivs ett strängare straff för någon annanstans i lag. I 47 kap. 1 § i strafflagen föreskrivs att straffet för arbetarskyddsbrott kan vara böter eller fängelse i högst ett år. Försummelse av tillstånd för asbestsanering kan vara en del av ett arbetarskyddsbrott.

Straffskalan i bestämmelsen möjliggör användning av strafforderförfarandet.

16 §. Tillsyn. Efterlevnaden av lagen övervakas av arbetarskyddsmyndigheterna, dvs. ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken. Bestämmelser om arbetarskyddsmyndigheternas tillsyn och de medel som kan användas vid tillsyn föreskrivs i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.

I 2 mom. konstateras att tillståndsmyndighetens och den registeransvariges uppgifter som föreskrivits för arbetarskyddsmyndigheten kan ges till ett eller flera regionförvaltningsverk som är arbetarskyddsmyndighet. I 6 § 2 mom. i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) föreskrivs att bestämmelser om utvidgning av verksamhetsområdet i fråga om uppgifter som gäller arbetarskyddet

utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

17 §. Ikraftträdande. Lagen innehåller en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Avsikten är att det samtidigt med lagen med stöd av arbetarskyddslagen ska utfärdas en statsrådsförordning om säkerheten i asbestarbete, genom vilken statsrådets beslut om asbestarbete och vissa andra föråldrade författningar ska upphävas.

Arbetstagare eller egenföretagare som har fått sådan utbildning för asbestsanering som avses i 17 § i statsrådets beslut om asbestarbete (1380/1994), som varit i kraft före den 1 januari 2011, har enligt 2 mom. rätt att utföra asbestsanering utan sådan behörighet som föreskrivs i 2 § 2 mom. i denna lag i två år från denna lags ikraftträdande.

Bemyndiganden som med stöd av 16 § i statsrådets beslut om asbestarbete har getts för rivning och sanering av asbesthaltiga konstruktioner gäller enligt 3 mom. på motsvarande sätt som sådana i två år efter denna lags ikraftträdande. På sådana återkallanden av bemyndiganden som eventuellt blir aktuella under den tvååriga övergångstiden tillämpas 9 § om återkallande av tillstånd.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Syftet med propositionen är att lyfta upp bemyndigande för asbestsanering som föreskrivits genom beslut av statsrådet på lagnivå. Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan presidenten, statsrådet och ministeriet utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag.

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Förutsättningarna för utförande av asbestsanering en-

ligt tillståndet ska granskas i förhållande till rätten för yrkes- eller näringsutövning.

I enlighet med grundlagsutskottets vedertagna tolkningspraxis ska tillståndsplikten för närings- eller yrkesutövning regleras genom lag. De begränsningar i näringsfriheten som regleras genom lag ska vara precisa och exakt avgränsade, och dessutom ska begränsningarnas väsentliga innehåll, såsom begränsningarnas omfattning och förutsättningar, framgå av lagen. I lagförslaget anges exakta gränser för förutsättningarna för beviljande, förvägrande och återkallande av tillståndet. Grundlagsutskottet har när det gäller regleringen av näringsverksamhet ansett att återkallande av tillstånd är en myndighetsåtgärd som får mer kännbara följder än avslag på tillståndsansökan, eftersom återkallandet innebär ett ingrepp i den enskildes rättsliga ställning. Därför har utskottet ansett att det för att lagstiftningen ska vara proportionerlig är nödvändigt att möjligheten att återkalla tillstånd kopplas till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelse och till att eventuella anmärkningar och varningar till tillståndshavaren inte har lett till att bristerna i verksamheten har korrigerats (GrUU 14/2004 rd, s. 3/I, GrUU 44/2004 rd, s. 2–3). Dessa principer har beaktats i förslaget.

Begränsningarna bygger på skydd av liv, hälsa och säkerhet. Enligt 7 § 1 mom. i

grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. Enligt 18 § i grundlagen ska det allmänna sörja för skyddet av arbetskraften. Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Arbetarskyddsmyndighetens prövning är bunden laglighetsprövning. Förslagen kan således anse vara i överensstämmelse med grundlagen.

Viktiga regleringsobjekt i registreringen med tanke på skyddet av personuppgifter är enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis (GrUU 51/2002 rd, GrUU 35/2004 rd, GrUU 19/2012 rd) åtminstone regleringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål, inbegripet uppgifternas tillförlitlighet och bevaringstiden för uppgifterna i personregistren samt den registrerades rättsskydd. Regleringen av dessa på lagnivå ska vara heltäckande och detaljerad. Kravet på bestämmelser i lag gäller också möjligheten att överlåta personuppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 12/2002 rd). Nämnade omständigheter har beaktats i förslaget. Den föreslagna lagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om vissa krav på asbestsanering

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om behörighet för asbestsanerare, tillstånd för asbestsanering och register över dessa.

Med *asbestsanering* avses i denna lag arbete som inom tillämpningsområdet för arbetarskyddslagen (738/2002) utförs för att riva och avlägsna konstruktioner och tekniska system som innehåller asbest, skydda konstruktioner som ska bevaras, städa rivningsobjekt och annat motsvarande arbete i omedelbar anknytning till rivning och avlägsnande av konstruktioner, i vilket arbetstagarna kan exponeras för asbestdamm. Bestämmelserna om asbestsanering i denna lag tillämpas också på underhålls- eller servicearbete på asbesthaltiga konstruktioner och anordningar i byggnader och fartyg, i vilket asbestdamm frigörs.

Särskilda bestämmelser utfärdas om arbetarskydd vid asbestsanering och om hälsoundersökningar för asbestsanerare.

2 §

Behörighet för asbestsanerare

Endast sådana arbetstagare får anlitas för asbestsanering som har den behörighet som krävs för uppgiften och som är registrerade i det register enligt 12 § över personer som är behöriga för asbestsanering.

Behörighetskravet för asbestsanerare är lämplig yrkesexamen eller en del av examen.

Bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet finns i lagen om erkännande av yr-

keskvalifikationer (1093/2007). Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om den behörighet som krävs av asbestsanerare.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om arbetstagare tillämpas även på egenföretagare som utför asbestsanering.

3 §

Tillstånd för asbestsanering

Asbestsanering får utföras av en fysisk eller juridisk person som har fått tillstånd för asbestsanering.

Tillstånd behövs dock inte för:

- 1) kortvariga servicearbeten, vid vilka spröda asbestmaterial inte hanteras;
- 2) inkapsling och övertäckning av asbesthaltiga material i gott skick;
- 3) asbestkartläggning och annan provtagning.

4 §

Tillståndsmyndighet

Tillstånd för asbestsanering söks hos arbetarskyddsmyndigheten som är tillståndsmyndighet.

5 §

Förutsättningarna för beviljande av tillstånd för asbestsanering

Tillstånd för asbestsanering ska av tillståndsmyndigheten beviljas en fysisk person som:

- 1) har fyllt 18 år;

2) inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats eller för vilken en intressebevakare inte har utsetts;

3) inte har meddelats näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud;

4) i det tillståndspliktiga arbetet har tillgång till sådana anordningar och redskap som behövs för en säker asbestsanering samt serviceutrymmen för dem, och

5) i sin tidigare verksamhet i fråga om iakttagande av arbetarskyddsföreskrifterna visat att han eller hon inte är uppenbart olämplig att utöva tillståndspliktig verksamhet.

Tillstånd ska beviljas en juridisk person, om de personer som ingår i dess förvaltning och verkställande direktören samt i ett öppet bolag bolagsmännen och i ett kommanditbolag de ansvariga bolagsmännen uppfyller kraven i 1 mom. 1–3 och 5 punkten och den juridiska personen uppfyller kraven i 4 och 5 punkten.

6 §

Beviljande av tillstånd för asbestsanering

Tillstånd för asbestsanering beviljas utan dröjsmål, dock senast inom 14 dagar från det att tillståndsmyndigheten har konstaterat att den tillståndssökande uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillstånd.

Tillstånd för asbestsanering beviljas för viss tid eller tills vidare. Tillståndet är riksomfattande.

Särskilda bestämmelser utfärdas om avgiftsskyldighet för tillstånd.

7 §

Skyldighet att anmäla ändringar

Tillståndshavare ska utan dröjsmål underätta arbetarskyddsmyndigheten som är tillståndsmyndighet om att den tillståndspliktiga verksamheten upphör samt om sådana väsentliga ändringar som inverkar på beviljande av sådant tillstånd för asbestsanering som avses i 5 §.

8 §

Förnyande av tillstånd för asbestsanering

Bestämmelserna om ansökan om tillstånd för asbestsanering i denna lag tillämpas också på förnyande av tillstånd som beviljats för viss tid.

Om förnyande av ett tillstånd har inletts senast en månad före tillståndets sista giltighetsdag, får tillståndshavaren med stöd av det tidigare tillståndet fortsätta den tillståndspliktiga verksamheten till dess att ärendet avgörs.

9 §

Återkallande av tillstånd för asbestsanering

Tillståndsmyndigheten ska återkalla ett tillstånd för asbestsanering, om

1) tillståndshavaren begär det, eller

2) sökanden har i ansökan lämnat felaktiga uppgifter som väsentligen har påverkat beviljandet av tillståndet.

Tillståndsmyndigheten kan återkalla ett tillstånd för asbestsanering, om

1) förutsättningarna för beviljande av tillstånd inte längre uppfylls,

2) denna lag, arbetarskyddslagen, lagen om företagshälsovård (1383/2001) eller författningar eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem har överträtts i den tillståndspliktiga verksamheten, eller

3) författningar eller bestämmelser som gäller förstöringen av asbestavfall har överträtts i den tillståndspliktiga verksamheten.

Om sådana brister eller försummelser som avses i 2 mom. 1–3 punkten kan avhjälpas, ska tillståndsmyndigheten ställa en frist för tillståndshavaren inom vilken bristen eller försummelsen ska avhjälpas. Tillståndsmyndigheten kan återkalla tillståndet, om tillståndshavaren inte har avhjälpit bristen eller försummelsen inom utsatt tid.

Tillståndsmyndigheten kan i sitt beslut bestämma att beslutet ska iakttas trots ändringsökande.

10 §

Register över tillstånd för asbestsanering

Tillståndsmyndigheten för ett register över tillstånd för asbestsanering för behandlingen av tillståndsärenden enligt denna lag och främjandet av arbetarskyddet samt för tillsynen över tillståndshavarens verksamhet. I samband med registreringen ger tillståndsmyndigheten tillståndshavaren ett registreringsnummer.

I registret förs in tillståndshavarens namn eller firma, kontaktinformation, företags- och organisationsnummer, hemvist eller hemort, registreringsnummer samt datum för när tillståndet beviljades, tillståndets giltighetstid och återkallande av tillståndet.

Uppgifterna i registret bevaras i två år efter det att tillståndet upphört att gälla eller den tillståndspliktiga verksamheten upphört.

11 §

Offentlig informationstjänst

Tillståndsmyndigheten får med samtycke av den som registreras i ett allmänt datanät lämna ut sådana uppgifter som avses i 10 § 2 mom. ur det register över asbestsaneringstillstånd som avses i 1 mom. i den paragrafen.

Tillståndsmyndigheten ska på begäran av en tillståndshavare eller när ett tillstånd har återkallats eller när tillståndsmyndigheten har underrättats om att en tillståndspliktig verksamhet upphör, utan dröjsmål avlägsna uppgifterna om tillståndshavaren ur den offentliga informationstjänsten.

12 §

Register över behöriga asbestsanerare

Tillståndsmyndigheten för register över behöriga asbestsanerare för tillsynen över och främjandet av arbetarskyddet. I registret antecknas personens namn, födelsetid, registreringsnummer samt datum för avläggande av yrkesexamen eller en lämplig del av examen.

Tillståndsmyndigheten antecknar de uppgifter som avses i 1 mom. i registret

- 1) på begäran av den som registreras,
- 2) med samtycke av den som registreras på begäran av den som ansöker om eller innehar tillstånd för asbestsanering.

En förutsättning för registrering är att ett examensbetyg eller någon annan tillförlitlig utredning över att den som antecknas i registret har sådan behörighet som avses i 2 § 2 mom. visas upp tillståndsmyndigheten.

Uppgifterna om den registrerade avlägsnas utan dröjsmål ur registret på den registrerades egen begäran eller efter att tillståndsmyndigheten fått uppgift om att den registrerade avlidit.

13 §

Utlämnande av uppgifter, behandling av personuppgifter och den registrerades rättigheter

Tillståndsmyndigheten kan lämna ut uppgifter ur de register som avses i 10 och 12 § med hjälp av teknisk anslutning eller annars elektroniskt till en myndighet som behöver uppgifter för skötseln av sina lagstadgade uppgifter.

14 §

Ändringsökande

Ett beslut som tillståndsmyndigheten har meddelat med stöd av denna lag får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller återkallande av tillstånd för asbestsanering får överklagas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Andra beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

15 §

Straffbestämmelse

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet anlitar andra arbetstagare än sådana som avses i 2 § för asbestsanering eller utför asbestsanering utan tillstånd för asbestsanering ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *asbestsaneringsförseelse* dömas till böter.

16 §

Tillsyn

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas av arbetarskyddsmyndigheterna. Bestämmelser om tillsynen finns i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006).

Tillståndsmyndighetens och den registeransvariges uppgifter som i denna lag föreskrivs för arbetarskyddsmyndigheten kan ges till ett eller flera ansvarsområden för arbetar-

skyddsuppgifter, vilka är arbetarskyddsmyndighet och finns vid regionförvaltningsverken, med iakttagande av 6 § 2 mom. i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009).

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Arbetstagare eller egenföretagare som före den 1 januari 2011 har fått sådan utbildning för asbestsanering som avses i 17 § i statsrådets beslut om asbestarbete (1380/1994), har rätt att utföra asbestsanering utan sådan behörighet som föreskrivs i 2 § 2 mom. i denna lag i två år från denna lags ikraftträdande.

Bemyndiganden som med stöd av 16 § i statsrådets beslut om asbestarbete har getts för rivning och sanering av asbesthaltiga konstruktioner gäller som sådana i två år efter denna lags ikraftträdande. Under denna tid tillämpas 9 § i denna lag på återkallande av bemyndiganden.

Helsingfors den 4 december 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Social- och hälsovårdsminister *Laura Rätty*